

مدرس مبارزی مقاوم و خشکی ناپذیر

اردستان متولد شد، ولی پدر و جدش که اهل منبر و تبلیغ بودند اصلاً از اهالی «زواره» می‌باشند. اودرسن ۱۶ سالگی برای ادامه تحصیل به اصلهان رفت و مدت ۱۳ سال در اصلهان بود. پس از آن برای تکمیل تحصیلات به عتبات عالیات رفت و مدت هفت سال در آنجا ماند، و از محضر مدرس مجاهد و عالم بزرگ مرحوم ملا محمد کاظم خراسانی و فقیه پارسا مرحوم سید محمد کاظم یزدی استفاده نمود.

این روحانی عالی‌مقام در سال ۱۳۱۶ از عراق به اصلهان بازگشت، و در مدرسه «جده کوچک» مشغول تدریس لغت و اصول گردید و چون به این وظیفه، علاقه شده‌ی داشت و در انجام آن کوشا بود بنام و عنوان «مدرس» مشهور شد.

سال بیستم شماره ۱۲

خودسازی در دوران کودکی
اگر انسان در کشاکش روزگار و فراز و نشیب حوادث تزلزل نگردد، و از آن در جهت سازندگی خویش سود برد، علاوه بر آنکه سرانجام بر موانع سیر راه به شرف و تکاملش پیروز خواهد شد، خویش را از نظر نیرو و صلابت و استقامت نیز پرورش خواهد داد.

مرحوم مدرس از شخصیتهای برجسته و مبارزی است که توان مبارزه و تداوم آن را از پیش (دوران کودکی) بجهت قرار دادن خویش در کورانهای حوادث و تحمل شدائد و تمرین کارهای دشوار، تحصیل کرده است.

سید حسن مدرس فرزند سید اسماعیل در سال ۱۲۷۸ هجری در قریه «سراپه» از توابع

این روحانی مبارز و هشیار ، چنان خود را در آغوش مشقات پرورانده بود که تحمل هرگونه مشکل برای او آسان می نمود . انسانهایی که نوعاً در برابر سختیها ، شکیبائی خود را از دست می دهند ، و شخصیت انسانی خویش را برای رهایی از دشواریها و روی آوردن به رفاه و آسایش کاذب ، تن به ذلت می دهند ، کسانی هستند که از موهبت رنج و تعب ، در جهت سازندگی خویش سود برده اند .

مرحوم مدرس با الهام از آئین آسانی اسلام و درس آموزی از مشکلات موجود زندگی ، خویش را برای درگیری و مبارزه در راه احیای اسلام و دفاع از حقوق مسلمانان پرورش داد چنان که هیچگونه تهدید و تطمیع در او اثری نداشت .

درباره تقوای مالی مرحوم مدرس همین بس که بهنگام شهادت ، نقدینش به بیشترین برآورد ، بیست و چهار تومان بود . (۲) (با آنکه مراجعات فراوانی داشت و رسیدگی به وضع مستمندان در سر لوحه کارش قرار می گرفت) غذای او تماماً نان و پنیر و گاهی هم آبگوشت بود ، و پیراهن و لباسش هم از کرباس تجاوز نمی کرد . هیچگونه توقع مالی از هیچکس نداشت . روزی در مجلس شورای ملی گفت :

من ده رئیس الوزراء و چهل ،

مرحوم مدرس از آغاز کودکی ، زندگی سخت و دشوار و محطری داشت ، پدرش سید اسماعیل مردی متدین بود که به مال و مقام توجهی نداشت ، و خانواده و فرزندانش را نیز به اعتقادات خویش عادت می داد ، و میل داشت فرزندانش مانند او ، قانع و دور از حرص و طمع ، بی توجه به مال و مقام ، اهل مبارزه و ستیزه با ظلم و فساد ، و تسلیم ناپذیر در برابر قدرت زور و باشهامت بارآورد ، تا شرف انسانی و اعتبار اسلامی خود را بچیزی نفروشند . چنان باشند که تنها برای حق و حقیقت مبارزه کنند و در این مبارزه نه تنها از رفاه و راحتی و آسایش خود و خانواده خود بگذرند که در مواقع لازم از ابقارجان خویش نیز دریغ نورزند .

سید حسن مدرس خود گفته است :

پدرم در کودکی به مامی آموخت که چگونه در مدت شبانه روز به یک وعده خوراک قناعت و رژیم و پوشاک خود را تمیز نگاه داریم تا در قید تهیه لباس نوباشیم ... پدرم همیشه می گفت کسی که به افراط در خوردن خواب ، عادت نکرده و تنور شکم را دمبدم نتافته باشد در برابر زور ، تسلیم نمی شود و زو مقام در او سوسه نمی کند . (۱)

بی نیازی و سراسر آزادی

۱- یکصد سال مبارزه روحانیت مترقی ج ۱ ص ۱۲۷

۲- موقعت ایران و نقش مدرس ج ۱ ص ۱۵۵

تهدیدشان نمایند .

اما آنان که در صحنه سیاست ،
۳۳ را از قلمر و دیانت فراتر نمی نهند
و هیچگاه امور سیاسی را وسیله
کسب مقام و پول قرار نمی دهند ،
قریب بازیگران خارجی و داخلی
را نمی خورند .

حتماً به خاطر داریم که در آغاز مبارزات
روحانیت ، به پیشگامی رهبرانقلاب ، شاه
ملعون که يك نوکر سرسپرده و حافظ منافع
بیگانه بود و قیام دلیرانه مردم مسلمان را
برهبری امام خمینی ، و برانگیزنهادن کاخهای
خویش و از بابانش می شناسخت ، ابتداء
تصمیم گرفت بلکه از طریق تطمیع ، او را
و ادار به سکوت و سازش بنماید ، از اینرو
بوسیله ابادهای مخصوص خود ، به رهبرانقلاب
پیام فرستاد که : اگر شما از ایران خارج
شوید و متعرض مسائل مملکتی
نشوید حاضر ۵۰ میلیون تومان
بشما بدهم رهبر کبیر انقلاب در
پاسخ فرمودند : از جانب من به شاه
بگوئید اگر شما از مملکت بیرون
بروید و دست از سر مردم مسلمان
بردارید من حاضر ۵۰۰ میلیون
تومان بشما بدهم .

بدینسان می بینیم روحانیت مبارز و
و معتقد در صحنه سیاست هرگز تحت هیچ

پنجاه وزیر را دیدم و رد کردم ،
اگر هر کدام در این مجلس مدعی شد
که مدرس توقعاتی از من کرده است ،
آن شخص خیلی مرد است . يك کاغذ
در کابینه ای ندارم ، هیچ تقاضایی
از کسی نکردم » (۱)

ضعف غالب سیاستگران معمولی جهان
که همان پول پرستی و مقام طلبی است ،
به هیچوجه در این روحانی جلیل القدر وجود
نداشت . از جمله داستانهای شیرین و
آموزنده ای که در این باره از مدرس پرسر
زبانها است ، داستان چک فرستادن سفیر
انگلیس برای مدرس است . می گویند وقتی
که مدرس چک را درست فرستاده انگلیسی دید
پرسید : این چیست ؟ آورنده چک پاسخ داد
این چک است که می برند در بانک تبدیل به
پول می کنند . مدرس قهقهه می خندد و
می گوید : به آقای سفیر بگوئید من جزسکه
زر به اندازه باربک شتر آنهم در روز روشن
قبول نمی کنم ..

سفیر وقتی که سخن مدرس را
می شنود می گوید : این سیدمی -
خواهد آبروی ما را در دنیا ببرد (۲)
آری ، استعمار و مزدوران داخلی حافظ
منافع آنان با هزار وبك حيله و تزویرمی -
خواهند رجال سیاسی - مذهبی را با پول
و مقام ، تطمیع کنند و با زور و توسل به قدرت ،

۱- بازیگران عصر پهلایی ، مدرس ص ۱۹۰

۲- موقعیت ایران و نقش مدرس ج ۱ ص ۱۵۶

شورای ملی پشت تریبون ترار گرات ، در مقام انتقاد گفت : « مگر نبود که مدرس در همین جا سیلی خورد ؟ مگر نه اینکه مرگ مدرس در این جامعه به واسطه مشقاتی است که دید ؟ مگر نه اینست که شربت شهادت چشید ؟ آرزو مندم که چون مدرس من هم به درجه شهادت نائل شوم »

رهبر انقلاب ، امام خمینی نیز بارها از مدرس با عظمت یاد کرد و او را همواره مدافع حقوق مسلمانان و پاسدار اسلام راستین معرفی نمود . وی طی بیاناتی به مناسبت مسائل اسلامی و مصالح مملکتی ، روز دوم جمادی الاولی در سال ۱۳۸۶ هجری در مسجد اعظم قم در حال خطاب بدستگاه جبار و ستمگر حاکمه و نیز در مقام هشدار به ملت مسلمان ایران گفت :

شما خیال می کنید که روحانیت اسلام رامی شود مثل روحانیت مسیح کرد ؟ هیچ امکان ندارد . روحانیت شیعه مستقل است . اتکائی به هیچکس ندارد بیائید بگوئید به چه کسی اتکائی دارد . اما پیدا نمی کنید . این روحانیت مستقل که اتکا ندارد بهیچ جا این طلاب محترم که با سی چهل تومان در ماه ساخته اند و زحمت می کشند نمی رسد که طرفدار یک مملکتی و یک دولت دیگری باشند . اینها مستقلند ، درالکار خودشان از اینها آدم درمی آید ، و از اینها سید حسن مدرس درمی آید

شرائطی از مسیر مبارزه سیاسی مذهبی منحرف نشده و پول و مقام نتوانسته آنان را از اعتلای اسلام و احقاق حقوق مسلمانان باز بدارد .

* * *

مدرس و شخصیت‌های بزرگ معاصر :

مدرس از چنان شخصیتی برخوردار است که شخصیت‌های عظیم علمی و سیاسی - مذهبی او را ستوده و عظمتش را پذیرفته اند . بزرگ روحانی میرزای شیرازی اول که استاد مرحوم مدرس نیز بود در نوشته‌ای پیرامون شاگرد برجسته و محتراز خویش چنین اظهار نظر می کند :

این سید اولاد رسول الله ، پاکدامنی اجدادش را داراست و درهوش و فراست ، گاهی مرا به شگفتی می افکند . در مدتی بسیار کوتاه از تمام همدرسهای در گذشته و در منطلق ، تفقه و اصول سرآمد همه پارانش می باشد و قوه تضاروت او در حد کمال و نهایت درستکاری و تقواست .

در اینجا ملاحظه می کنید که مرحوم مدرس از همان آغاز تحصیل ، شایستگی خود را بطوری نشان داده و از ویژگی‌های خاصی برخوردار بوده است .

مبارز ملی دکتر محمد مصدق نیز یکبار در جلسه شانزدهم اسفند ۱۳۲۲ پیرامون مدرس بالحن مریدی که از مراد بزرگ خویش سخن می گوید حرف زده است : او هنگامیکه بعنوان نماینده دوره چهاردهم مجلس